

УДК 004-057.86:[378:331.545
DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233279

«ЦИФРОВІ» ПРОФЕСІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ФАХІВЦЯ: ОСВІТНІ ПЕРСПЕКТИВИ І ВИМОГИ РИНКУ ПРАЦІ

Оксана Матвієнко,
професорка кафедри документознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності
Київського національного університету
культури і мистецтв,
докторка педагогічних наук,
кандидатка технічних наук,
професорка
(Київ, Україна)
e-mail: oxtix2017@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5772-848X

Михайло Цивін,
професор дизайну і архітектури
Міжнародної академії управління персоналом,
кандидат технічних наук, доцент
(Київ, Україна)
e-mail: tsyvin2012@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0312-5805

Актуальність дослідження обумовлена суперечністю, що виникає внаслідок виокремлення нових видів інформаційної діяльності у цифровому середовищі на тлі невизначеності спеціальностей, які їм відповідають і за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Метою статті є обґрунтування кореляції між кваліфікаційними вимогами до представників сучасних «цифрових» професій у галузі інформаційно-комунікативної діяльності, а саме – менеджерів веб-контенту та веб-ком'юніті, – і профілем освітніх стандартів підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Наукова новизна виконаного дослідження полягає в обґрунтуванні відповідності професійних завдань фахівців із менеджменту веб-контенту та веб-ком'юніті компетентнісним параметрам освітніх стандартів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», доцільності розробки освітніх програм із підготовки фахівців сучасних «цифрових» професій у межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Висновки. Цифровізація усіх сфер суспільного життя спричинює виникнення та увиразнення нових видів професійної діяльності, зокрема професій менеджерів веб-контенту та веб-ком'юніті, для яких визначений ринком праці дизайн компетентностей може бути забезпечений в рамках підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Вимоги, що висуваються до таких фахівців, мають інформаційно-комунікаційний, інформаційно-управлінський та соціально-комунікативний зміст і не потребують спеціальної фахової освіти в галузі комп'ютерних наук.

Нормативний зміст освіти та компетентності, затверджені стандартами вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (бакалаврського, магістерського рівнів та ступеня доктора філософії), свідчить про їх відповідність сформульованим у проєкті професійного стандарту «Фахівець з інформаційних ресурсів» узагальненим об'єктам діяльності, трудовим функціям та трудовим діям представників сучасних «цифрових» професій – менеджера веб-контенту та менеджера веб-ком'юніті.

Розробка освітніх програм підготовки менеджерів веб-контенту та менеджерів веб-ком'юніті є теоретично обґрунтованою та педагогічно доцільною для професійної підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Ключові слова: «цифрові» професії, управління веб-ресурсами, інформаційна освіта, менеджер веб-контенту, менеджер веб-ком'юніті, інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

ВСТУП

Цифровізація усіх сфер суспільного життя є чинником виникнення та виокремлення нових видів професійної діяльності. Ринок праці активно реагує на потребу у сучасних фахівцях – роботодавці пропонують вакантні посади ком'юніті-менеджерів, контент-менеджерів, організуються відповідні сертифікаційні курси, тренінги, початок Програми сертифікації для менеджерів спільнот був анонсований Facebook.

Фактичне існування нових видів професійної діяльності та недостатня представленість у чинних нормативних документах чітко окреслених вимог до таких фахівців обумовлюють необхідність розробки і обговорення нових класифікаторів веб-, digital-, IT-професій. Про розуміння нагальності вирішення такої потреби на державному та інституційному рівнях свідчить, зокрема, інформація на сайті Міністерства цифрових трансформацій України про розроблений «Проект реєстру кваліфікацій: сфера IT та цифрові професії» (2020) та анонсування українським представництвом міжнародної мережі Interactive Advertising Bureau (IAB) Ukraine спільно з International Marketing Business Academy розробки «Класифікатора професій digital-маркетингу» («IAB Ukraine i IMB Academy», 2019). Мета такої розробки – структурування посад, їх опис і набір навичок кандидатів, з урахуванням сучасних реалій і застосуванням іноземного досвіду.

Цифровізація соціальних зв'язків, соціальних інститутів та організаційних структур, перетворення соціальних мереж на глобальне соціальне явище «віртуальної спільноти» («e-community», «virtual community») посилює значення соціально-комунікативної складової інформаційної діяльності, актуалізує вирішення питань з ефективного управління веб-ресурсами – організації функціонування і управління інформаційним наповненням різних сегментів інтернет-простору і комунікацією інтернет-середовища.

Під веб-ресурсами загалом розуміють всю сукупність інформаційних ресурсів, розміщених у мережі інтернет. Більш розширене, однак симетричне наведеному поняття веб-ресурсу (синоніми веб-сайт, інтернет-ресурс, веб-сервіс, сайт) – сукупність інтегрованих засобів технічного і програмно-апаратного характеру, а також інформації, призначеної для публікації у Всесвітній павутині ("Интернет-ресурс", 2021). Поняття веб-ресурсу охоплює як функціонування статичних і динамічних сайтів у мережі, так і сторінки у соціальних мережах.

Завдання сучасних фахівців з управління веб-ресурсами, судячи з вимог, які висуваються на ринку праці до кандидатів на відповідні вакантні посади (такі як веб-менеджер, контент-менеджер, менеджер веб-контенту, ком'юніті-менеджер, менеджер веб-ком'юніті, менеджер віртуальних спільнот), значною мірою стосуються не сфери розробки нових програмних застосунків, а, насамперед, сфери інформаційно-комунікативної діяльності – створення і поширення веб-контенту, організації діяльності віртуальних спільнот тощо.

Потреба у фахівцях, які повинні мати нові компетентності, є чинником, що вимагає від системи освіти реагувати на нові суспільні потреби розробкою нових

освітніх програм, навчальних планів підготовки фахівців і діагностикою якості їх підготовки відповідно до вимог ринку праці.

В освітньому полі України інституції та інфраструктура, що забезпечують створення, розповсюдження, акумулювання, зберігання, архівування, доступ до інформації та знань у будь-яких форматах, а також процеси, технології і стандарти, що сприяють формуванню, підтримці й використанню інформаційних ресурсів, є об'єктом вивчення та діяльності інформаційного фахівця за спеціальністю інформаційно-комунікативного профілю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», що засвідчується ухваленими освітніми стандартами бакалаврського і магістерського рівнів.

У зв'язку з цим можна висунути гіпотезу про відповідність кваліфікаційних вимог, що висуваються до сучасних «цифрових» професій, зокрема менеджера веб-контенту та менеджера веб-ком'юніті, дизайну компетентностей, передбаченому освітніми стандартами спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Результати досліджень зазначеного питання досі не знайшли відповідного відображення в педагогічній теорії і системно не вирішені в практиці навчання.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ

Питання формування професій, пов'язаних із цифровізацією діяльності підприємств і організацій, останнім часом привертають увагу дослідників.

Так, розглядаючи інноваційні аспекти розвитку інтернет-сегмента економіки, А. Марков (2016) виокремлює спеціальні компетентності фахівця в галузі інтернет-маркетингу, на питаннях організації посилення комунікаційних зв'язків у веб-спільнотах, ролі і обов'язків ком'юніті-менеджера в процесі управління веб-спільнотою, теоретичних і практичних основах навчальної дисципліни «Ком'юніті-менеджмент» наголошується у дослідженнях О. Ганець, О. Марковець, О. Березко (Марковець, 2020; Березко & Ганець, 2014; Ганець & Марковець, 2015).

Формування соціального потенціалу веб-спільнот є предметом системних досліджень у соціологічній науці, результати студювання процесів управління інтерактивними соціальними комунікаціями в умовах розвитку інформаційного суспільства висвітлюються на монографічному рівні (*Процеси управління*, 2012).

Для англomовного наукового простору висвітлення питань відповідності «цифрових» професій компетентностям представників бібліотечного фаху з управління інформаційними ресурсами вже набуло певної традиційності (Lawson et al., 2014; Martin & Zaghoul, 2011; Piyasuda & Kulthida, 2011).

Зарубіжні дослідники звертають увагу також на необхідність урізноманітнення освітніх програм у межах бібліотечно-інформаційної науки. Наголошуючи, що ступені за програмами з інформаційно-бібліотечних наук (LIS) дають змогу випускникам реалізувати «нетрадиційні кар'єри» (Weech, 2007), дослідники звертають увагу, що ряд бібліотечно-інформаційних шкіл сьогодні замість ступенів із бібліотечно-інформаційної науки пропонують ступені в галузі управління інформацією (Weech, 2015). Визнаючи, що подібні пропозиції освітніх програм для «альтернативної кар'єри» використовуються бібліотечно-інформаційними школами як маркетинговий інструмент, їх називають розвитком можливостей кар'єрного зростання і розширенням можливостей працевлаштування. Доцільність та-

кої підготовки інформаційного фахівця до ефективної професійної діяльності в умовах цифровізації бачиться в опануванні різноманітністю знань про роль інформації та соціальні комунікації у всій соціальній системі, а не лише в окремих її сегментах.

Метою статті є обґрунтування кореляції між кваліфікаційними вимогами до представників сучасних «цифрових» професій у галузі інформаційно-комунікативної діяльності, а саме – менеджерів веб-контенту та веб-ком'юніті, – і профілем освітніх стандартів підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виходячи з мети дослідження, для отримання достовірних результатів його методологічною основою було визначено такі методи, як:

- категоріальний аналіз для встановлення кола категорій у предметному полі об'єкта дослідження;
- змістовий аналіз предметного поля об'єкта – семантичний, логічний та лінгвістичний аналіз масиву документів (освітніх і професійних стандартів, освітніх програм, фахових наукових публікацій, контенту інтернет-ресурсів);
- порівняльний метод.

Застосування названих методів та їх інтеграція з окремими прийомами та іншими методами дало змогу здійснити інформаційну діагностику сучасних «цифрових» професій інформаційного фахівця, окреслити вимоги ринку праці та обґрунтувати освітні перспективи підготовки таких фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Матеріали для дослідження було одержано шляхом здійснення тематичного пошуку в електронних бібліотеках, на сайтах закладів вищої освіти, організацій, Міністерства освіти і науки України (МОН). Повнота пошуку та пертінентність одержаних матеріалів визначались метою і завданнями дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фактично документом, який унормовує сучасні назви «цифрових» професій в освітньому полі, мав би стати Професійний стандарт «Фахівець з інформаційних ресурсів» (2014), проект якого представлений на сайті МОН.

Не розкриваючи докладно зміст цього документа, зазначимо, що укладачі поєднали у стандарті професії, які, в основному, відповідно до класифікації професій за Є. Клімовим, відносяться до типу «людина – знакова система»:

професії, що стосуються безпосередньо інформаційних ресурсів – їх створення поширення, застосування, використання у широкому спектрі завдань діяльності, – фахівці зі створення і аналізу вмісту веб-сайтів: веб-райтери, професійні блогери і модератори веб-спільнот, веб-аналітики, інформаційні архітектори;

професії з техніко-технологічного забезпечення функціонування інформаційних ресурсів – фахівці з електронного устаткування та програмного забезпечення – веб-майстри, поміж яких веб-програмісти, розробники мобільних застосувань, адміністратори веб-сайтів, SEO-оптимізатори; певною мірою до цієї групи можна віднести веб-дизайнерів: дизайнерів, призначених для користувача інтерфейсів (UX/UI-дизайнери), фахівців з Usability, верстальників веб-сторінок.

Також у стандарті виділена група фахівців, діяльність яких має *інформаційно-управлінський характер* – менеджери веб-проектів: контент-менеджери, менеджери із роботи з веб-клієнтами, менеджери з репутації, фахівці з електронної комерції, фахівці з реклами в інтернеті, керівники інтернет-проектів.

Визначена мета дослідження обумовлює проведення аналізу означених у Стандарті професійних характеристик професій менеджера веб-контенту (Web Content Manager) та менеджера веб-ком'юніті (Web Community Manager).

Зауважимо, що саме у таких термінах на ринку праці роботодавцями сьогодні надаються відповідні вакансії – і у приватному секторі, і органами державної влади та управління. Так, Міністерство освіти і науки України шукає експерта з комунікацій – контент-менеджера для підтримки реалізації реформи професійної (професійно-технічної) освіти (Дроздов, 2017), на сайті Міністерства цифрових трансформацій України пропонується вакансія ком'юніті-менеджера для підтримки активної спільноти навколо проєкту «Дія» ("Ком'юніті-менеджер", б.р.) та ін.

Згаданий вище проєкт Професійного стандарту узагальненою трудовою функцією фахівця з інформаційних ресурсів визначає *управління (менеджмент) інформаційними ресурсами*, розуміючи під інформаційними ресурсами веб-контент – текстовий, графічний і мультимедійний зміст веб-сайтів, і визначаючи роль фахівця як контент-менеджера та менеджера інформаційних ресурсів (Рівень кваліфікації за галузевою рамкою С) ("Фахівець з інформаційних ресурсів", 2014).

У документі відповідно визначено *трудові функції* та *трудові дії* фахівця:

1. Трудова функція – організація робіт зі створення і редагування контенту.

Трудові дії: планування робіт з наповнення сайту; підготовка завдань для виконавців; розподіл роботи зі створення і редагування контенту; координація роботи із створення і редагування контенту; моніторинг і оцінка результатів виконання робіт, формулювання зауважень; документування відомостей про процеси і результати виконання робіт різними виконавцями.

2. Трудова функція управління інформацією з різних джерел.

Трудові дії: формування запитів і отримання інформації від співробітників організації; узгодження і затвердження інформаційних матеріалів; передача інформаційних матеріалів, зауважень, виправлень і т. ін. між фахівцями з інформаційних ресурсів і співробітниками інших категорій; моніторинг появи нової або необхідної інформації усередині організації, в мережі інтернет та інших джерелах; загальна оцінка значущості і пріоритетності отримуваної інформації.

3. Трудова функція – контроль за наповненням сайту.

Трудові дії: оцінка повноти сайту, його розділів, представництв в соціальних мережах і визначення необхідності його поповнення; оцінка актуальності матеріалів на сайті і визначення необхідності їх оновлення; формування завдання для усунення виявлених недоліків.

4. Трудова функція – локальні зміни структури сайту.

Трудові дії: виявлення необхідності зміни структури сайту або його розділів; оцінка можливості внесення локальних змін, що не вимагають звернення до веб-майстра; зміна структури сайту за допомогою системи управління контентом (CMS) – створення нових розділів, підрозділів тощо; переміщення інформаційних

ресурсів у нові розділи, видалення з існуючих розділів; перевірка правильності відображення внесених змін.

5. Трудова функція – підготовка звітності по сайту.

Трудові дії: документування робіт з управління (менеджменту) інформаційними ресурсами сайту; фіксація результатів виконання завдань, проектної інформації; обробка результатів аналітичної діяльності; збір додаткових матеріалів; підготовка підсумкової звітності.

6. Трудова функція – підтримка процесів модернізації і просування сайту.

Трудові дії: формулювання вимог до структури і сервісів веб-сайту; моделювання (описування) бізнес-процесів; тестування функціональності сайту; формулювання вимог до структури і сервісів веб-сайту; моделювання (описування) бізнес-процесів ("Фахівець з інформаційних ресурсів", 2014).

Поміж узагальнених трудових функцій у проєкті Професійного стандарту запропоновано функцію *створення і редагування інформаційних ресурсів* (рівень кваліфікації за галузевою рамкою В), у якій наявна *трудова функція «Модерування обговорень на сайті, у форумі і соціальних мережах»* ("Фахівець з інформаційних ресурсів", 2014).

Зміст трудових дій, які їй відповідають, вкладається у межі діяльності менеджера веб-ком'юніті: обробка коментарів користувачів, підготовка оперативних відповідей або доручення цього завдання співробітникам організації; аналіз і коригування відповідей, підготовлених представниками організації; ведення бази даних і звітів по зверненнях, питаннях, скаргах; модерування повідомлень і коментарів користувачів; управління декількома співтовариствами в соціальних мережах; управління дискусіями з учасниками співтовариств; підвищення відвідуваності, зниження негативних реакцій, підтримка доброзичливої тональності в коментарях до офіційних повідомлень компанії; налаштування параметрів форуму і управління характеристиками постійних користувачів; вдосконалення процесів модерації ("Фахівець з інформаційних ресурсів", 2014).

Менеджер веб-ком'юніті (web community manager) формує у соціальній мережі спільноту навколо ідеї, товару, бренда, проблеми, адмініструє спільноту у мережі, надає допомогу і підтримку учасникам спільноти, залучає до спільноти нових учасників, стежить за настроями учасників спільноти, розуміється на запитах цільової аудиторії, є проміжною ланкою між створювачем бренда-товару-ідеї та учасниками спільноти (Шантарамка, 2016).

Не зупиняючись предметно на проблемі, зазначимо, що у дискурсному полі при обговоренні змісту діяльності у галузі менеджменту веб-ком'юніті наголошується на розмежуванні видів діяльності SMM (Social Media Marketing – маркетинг у соціальних мережах, просування товару, послуги, бренда або компанії у мережах) і менеджменту веб-ком'юніті.

Слід зазначити, що важливість діяльності менеджера веб-ком'юніті актуалізується нині у органах державної влади при реалізації концепції електронного урядування. Так, запропонована вакансія «ком'юніті-менеджер» для проєкту «Дія» узагальненою функцією фахівця визначає підтримку активної спільноти навколо цього проєкту і передбачає:

- розробку архітектури спільноти;
- залучення нових членів спільноти;

- вирощування адвокатів брэнда;
- надання фідбеку учасникам спільноти;
- роботу з партнерами навколо проєкту (фінансові, професійні) ("Ком'юніті менеджер", б. р.).

Необхідність здійснення такої діяльності перебуває у межах моделі електронного урядування у сфері взаємодії між державними структурами та громадянами (G2C – government-to-citizen), зокрема й у контексті реалізації активної участі громадян. Електронна участь (англ. «eParticipation») передбачає не тільки інформування та консультування громадян із боку органів державної влади, а й активну участь громадян, встановлення відносин, побудованих на партнерстві з органами влади, активне залучення громадян до процесу формування політики. Очевидно, що саме цей напрям діяльності є основним завданням менеджера веб-ком'юніті в органах державної влади.

Окрім визначених трудових функцій та дій, Професійний стандарт *регулюватиме вимоги до освіти фахівця за спеціальностями і визначатиме можливі професійні назви робіт*. Ці аспекти стандартизації містять очевидні суперечності, зокрема між вимогами до освіти фахівця та його трудовими функціями і діями, визначеними у проєкті Стандарту. Так, запропоновані для контент-менеджера професійні назви робіт за ДК003:2010, зокрема 3121 *Фахівець з комп'ютерної графіки* (дизайну), 3121 *Фахівець із розробки та тестування програмного забезпечення*, 3121 *Фахівець із розроблення комп'ютерних програм*, насправді не співвідносяться із наведеним там само переліком трудових функцій, визначених для контент-менеджера.

Принагідно зазначимо, що у Національному класифікаторі професій наявні більш адекватні за змістом назви видів професій для діяльності менеджера веб-контенту і менеджера веб-ком'юніті, зокрема такі, як:

- 2433.2 Професіонали в галузі інформації та інформаційні аналітики;
- 1473 Менеджер (управитель) з інформації;
- 1474 Менеджер (управитель) із комунікаційних технологій;
- 3114 Фахівець інфокомунікацій;
- 2447.2 Фахівець з управління проєктами та програмами у сфері матеріального (нематеріального) виробництва.

Слід також відмітити, що представлені у проєкті Стандарту трудові функції менеджера веб-контенту не потребують спеціальної ІТ-освіти, відображеної розробниками у назвах відповідних освітніх спеціальностей. Такими спеціальностями, зокрема, визначено «Комп'ютерні науки», «Комп'ютерна інженерія», «Програмна інженерія», «Системна інженерія» – за переліком 2006 р.). Зазначимо, що багато з «комп'ютерних» і веб-умінь і навичок сьогодні є елементами комп'ютерної грамотності та складовою освітніх програм широкого кола спеціальностей, зокрема, й гуманітарних.

Аналіз свідчить, що узагальнений об'єкт діяльності – управління інформаційними ресурсами, перелік трудових функцій і трудових дій майбутнього фахівця семантично і сутнісно відповідають спеціальним (фаховим) компетентностям, закладеним у стандарті спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

У виявлених суперечностях проявляється феномен, характерний для сучасного стану цифровізації усіх сфер суспільства, а саме **розмиваються межі інформаційних професій**, втрачається їх суверенність і створюється ілюзія втрати інформаційною діяльністю ознак професії (Лопатина, 2015).

У цьому контексті доцільно ще раз згадати про **критерії сталості** інформаційної професії під впливом зовнішніх чинників, таких, зокрема, як інформаційно-комунікаційні технології діяльності, система соціальних інститутів і відношень, у межах яких інформаційні працівники здійснюють професійну діяльність. Одним із критеріїв сталості є незмінність структурних (цілі діяльності, уявлення про результат праці, предмет праці, професійні знання, уміння і навички та ін.) та функціональних ознак професії, які залишаються сталими і об'єднані наявністю спільної мети функціонування – професійного задоволення інформаційних потреб. Долаючи суперечності розвитку, інформаційна професія розвивається в умовах збільшення функціонального розмаїття і зберігає кваліфікаційний профіль.

Слід зазначити, що соціально-інформаційна та інформаційно-комунікативна складові діяльності інформаційного фахівця є основою професії й підготовки за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

У зв'язку з цим логічною є розробка освітніх програм підготовки менеджера веб-контенту та менеджера веб-ком'юніті у межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», для якої така підготовка є «профільною» за компетентностями, які формуються у процесі навчання. Зокрема, Стандартом вищої освіти за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (бакалаврат) (2018) компетентностями фахівця визначаються здатність аналізувати закономірності розвитку документно-інформаційних потоків та масивів як штучно створеної підсистеми соціальних комунікацій, здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації. Не наводячи повний перелік нормативного змісту підготовки здобувачів освіти на магістерському рівні, звернемо увагу на такі передбачені Стандартом вищої освіти «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» уміння майбутніх магістрів, як:

- розробляти моделі предметної галузі, застосовувати принципи проектування автоматизованих баз даних, семантичного вебу, веб-сервісів та соціальних медіа в інформаційній діяльності;
- створювати та реалізовувати затребувані споживачами інформаційні продукти та послуги;
- здійснювати маркетингові дослідження ринку інформаційних продуктів та послуг;
- використовувати прикладні соціокомунікативні технології для організації ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва (2018).

Наступність інформаційно-комунікативного спрямування освіти за спеціальністю засвідчена й у Стандарті вищої освіти України третього рівня, ступеня доктор філософії спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», у якій предметною областю діяльності фахівця визначено серед іншого «теорії, процеси, технології та стандарти для створення інформаційних ресурсів; інфор-

маційно-пошукові системи; канали доступу до інформаційних ресурсів у мережі інтернет» (*Стандарт вищої освіти України: третій рівень*, 2019).

Отже, очевидним у цьому контексті є адекватність діяльності з управління веб-ресурсами та веб-спільнотами (у будь-яких варіантах назв видів такої діяльності – менеджмент віртуальних спільнот, менеджмент веб-ком'юніті, ком'юніті-менеджмент, контент-менеджмент, менеджмент веб-контенту) освітньому профілю спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

ВИСНОВКИ

Модель діяльності фахівця інформаційного профілю у цифровому середовищі формується нині у процесі практичної діяльності, без чітко визначеної спеціальної освіти, що позначається на наявній різниці між рівнями знань фахівців. На сучасному етапі в Україні розробляються перші стандарти професійної діяльності, формулюються посадові вимоги до «цифрового» фахівця інформаційного профілю.

Модель фахівця з інформаційної діяльності у веб-середовищі є інноваційною щодо відповідного змісту освіти та має широкі перспективи внаслідок цифрових трансформацій усіх сфер суспільного життя, спрямовує якісний розвиток системи освіти в галузі управління організацією інформаційної діяльності з використанням комп'ютерних інформаційних систем.

Інноваційність підготовки менеджерів веб-ресурсів зумовлена такими міркуваннями:

- специфічність та інноваційність процесів трансформацій веде до інтеграції різних напрямів підготовки (управлінського, інформаційного, технологічного) інформаційного фахівця. Новий якісний ступінь розвитку системи підготовки спеціалістів у галузі організації управління інформаційними ресурсами обумовлений сучасними соціально-економічними і науково-технічними умовами, забезпечується дослідженням поліфункціонального напрямку діяльності і підготовки спеціалістів, який визначимо як менеджмент інформаційних ресурсів веб-простору;

- органічне поєднання процесу розробки моделі фахівця і її освоєння та використання на практиці забезпечуються виробленими нормами діяльності, які включають конкретні рекомендації щодо впровадження в практику діяльності освітніх установ підготовки спеціалістів зазначеного профілю;

- розроблення і впровадження нової моделі фахівця – фахівця з управління інформаційними ресурсами веб-простору – дає змогу на новому якісному рівні розв'язувати завдання підготовки фахівця, здатного жити і діяти в умовах цифрових трансформацій суспільства, підготовленого до зайняття власного місця у соціально-економічній системі, який усвідомлює фундаментальну роль інформації у розвитку суспільства, розуміє сутність інформаційних перетворень, своє місце і завдання у цифровому суспільстві, активно використовує нові інформаційні технології для професійної діяльності;

- багатоаспектність соціально-комунікативних процесів у галузі управління інформаційними ресурсами веб-середовища, розвиток і диференціація спеціалізацій у цьому напрямі є передумовою подальшого освітньо-інноваційного розвитку моделі інформаційного фахівця.

Цифровізація усіх сфер суспільного життя є чинником виникнення та виокремлення нових видів професійної діяльності в інформаційній сфері, зокрема професій менеджера веб-контенту та менеджера веб-ком'юніті. Вимоги, що формулюються до завдань діяльності цих фахівців мають інформаційно-комунікаційний, інформаційно-управлінський та соціально-комунікативний зміст і не потребують спеціальної фахової освіти в галузі комп'ютерних наук.

Нормативний зміст освіти та компетентності, затверджені Стандартом вищої освіти за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (бакалаврського, магістерського рівнів та ступеня доктора філософії), свідчать про їх відповідність сформульованим у Професійному стандарті «Фахівець з інформаційних ресурсів» узагальненим об'єктам діяльності, трудовим функціям та трудовим діям представників сучасних «цифрових» професій – менеджера веб-контенту та менеджера веб-ком'юніті.

Розробка освітніх програм підготовки менеджерів веб-контенту та менеджерів веб-ком'юніті є теоретично обґрунтованою та педагогічно доцільною для професійної підготовки фахівців за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Березко О., Ганець О. Аналіз ролі ком'юніті-менеджера у студентських онлайн-середовищах. 2014. URL: <https://cutt.ly/AzmGK2p> (дата звернення: 10.03.2021).
- Ганець О., Марковець О. Аналіз обов'язків ком'юніті-менеджера в процесі управління веб-спільнотою. 2015. URL: <https://cutt.ly/xzmG1TA> (дата звернення: 10.03.2021).
- Дроздов Д. Менеджмент контента как важнейший тренд управления современными медиа. 2017. URL: <https://cutt.ly/VbIF663> (дата обращения: 10.03.2021).
- Интернет-ресурс. *Глоссарий интернет-маркетинга*. 2021. URL: <https://cutt.ly/bzSHJVM> (дата обращения: 10.03.2021).
- Ком'юніті-менеджер. *Rabota.ua*. URL: <https://cutt.ly/rzSH6d6> (дата звернення: 10.03.2021).
- Лопатина Н. В. Библиотекарь в профессиональной структуре общества: теоретико-методологический анализ : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 05.25.03 / Москов. гос. ун-т культуры и искусств. Москва, 2015. 45 с.
- Марков А. Р. Інноваційні аспекти розвитку інтернет-сегменту економіки. *Інтелект XXI*. 2016. № 2. С. 60–67. URL: <https://cutt.ly/dzSJsHq> (дата звернення: 10.03.2021).
- Марковець О. В Організація посилення комунікаційних зв'язків у веб-спільнотах. 2020. URL: <https://cutt.ly/OzSJKmP> (дата звернення: 10.03.2021 р.).
- Процеси управління інтерактивними соціальними комунікаціями в умовах розвитку інформаційного суспільства : монографія / А. М. Пелешин [та ін.]. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 368 с.
- Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» : затверджено і введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. № 728. URL: <https://cutt.ly/ZzSJDx6> (дата звернення: 10.03.2021).
- Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» : затверджено і введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1378. URL: <https://cutt.ly/3zSKrGH> (дата звернення: 10.03.2021).

- Стандарт вищої освіти України: третій рівень, ступінь доктор філософії, галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». 2019. <https://cutt.ly/0zbxYtQ> (дата звернення: 10.03.2021).
- Фахівець з інформаційних ресурсів : проєкт професійного стандарту. 2014. URL: <https://cutt.ly/uzmAMty> (дата звернення: 10.03.2021 р.).
- Шантарамка И. Комьюнити-менеджер – профессия будущего? *SMMplanner*. 15 июня 2016 р. URL: <https://smmplanner.com/blog/комьюнити-менеджер-профессия-будущего/> (дата обращения: 10.03.2021).
- IAB Ukraine і IMB Academy створять Класифікатор професій digital маркетингу. *Детектор Медіа*. 6 березня 2019 р. URL: <https://cutt.ly/nzmSbTt/> (дата звернення: 10.03.2021).
- Lawson E., Janyk R., Erb R. A. Getting to the Core of the Matter: Competencies for New E-Resources Librarians. *The Serials Librarian*. (From the Printed Page to the Digital Age 2014. Vol. 66, Iss. 1/4 : Art & Information, Architecture & Knowledge. P. 153–160. URL: <https://cutt.ly/nzmSbTt/> (accessed: 10.03.2021).
- Martin J., Zaghoul R. Planning for the acquisition of information resources management core competencies. *New Library World*. 2011. Vol. 112, № 7/8. P. 313–320.
- Piyasuda T., Kulthida T. Core Competencies for Information Professionals of Thai Academic Libraries In the Next Decade (A.D. 2010–2019). 2011. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/158557265.pdf> (accessed: 10.03.2021).
- Weech T. L. Alternative careers for graduates of LIS schools: The North American perspective – an analysis of the literature. *Journal of Librarianship and Information Science*. 2007. Vol. 39, № 2. P. 67–78. URL: <https://cutt.ly/XzSKIB2> (accessed: 10.03.2021).
- Weech T. L. New career opportunities and their impact on Library and Information Science degrees : an exploratory study. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*. 2015. № 35. URL: <http://bid.ub.edu/en/35/weech.htm> (accessed: 10.03.2021).

REFERENCES

- Berezko, O., & Hanets, O. (2014). *Analiz roli komiuniti-menedzhera u studentskykh onlain-seredovyshchakh [Analysis of the role of community manager in student online environments]*. <https://cutt.ly/AzmGK2p> [in Ukrainian].
- Hanets, O., & Markovets, O. (2015). *Analiz obov'iazkiv kom'iuniti-menedzhera v protsesi upravlinnia veb-spilnotoiu [Analyze the responsibilities of the community manager in the process of managing the web community]*. <https://cutt.ly/xzmG1TA> [in Ukrainian].
- Drozdo, D. (2017). *Menedzhment kontenta kak vazhneyshiy trend upravleniya sovremennymi media [Content management as the most important trend in modern media management]*. <https://cutt.ly/VbIF663> [in Russian].
- Internet resource. (2021). *Glossariy internet-marketinga [Internet Marketing Glossary]*. https://www.glossary-internet.ru/terms/%C8/internet_resurs/ [in Russian].
- Rabota.ua. (n. d.). *Komiuniti-menedzher [Community manager]*. Retrieved March 10, 2021, from <https://cutt.ly/rzSH6d6> [in Ukrainian].
- Lopatina, N. V. (2015). *Bibliotekar' v professional'noy strukture obshchestva: teoretiko-metodologicheskii analiz [Librarian in the professional structure of society: theoretical and methodological analysis]* [Extended abstract of Doctor's thesis, Moscow State Institute of Culture] [in Russian].
- Markov, A. R. (2016). Innovatsiini aspekty rozvytku internet-sehmentu ekonomiky [Innovative aspects of the development of the Internet segment of the economy]. *Intelekt XXI*, 2, 60–67. <https://cutt.ly/dzSJsHq> [in Ukrainian].

- Markovets, O. V. (2020). *Orhanizatsiia posylennia komunikatsiinykh zv'iazkiv u veb-spilnotakh* [Organize communication in web communities]. [https://cutt.ly/OzS\]kmP](https://cutt.ly/OzS]kmP). <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-79-2-1.13> [in Ukrainian].
- Peleshhyshyn, A. M., Sierov, Yu. O., Berezko, O. L., Peleshchyshyn, O. P., Tymovchak-Maksymets, O. Yu., & Markovets, O. V. (2012). *Protsesty upravlinnia interaktyvnymy sotsialnymy komunikatsiiamy v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva* [Processes of management of interactive social communications in the conditions of development of an information society] [Monograph]. Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki [in Ukrainian].
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2019). *Standart vyshchoi osvity Ukrainy: druhyi (mahisterskyi) riven, haluz znan 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 029 "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava"* [Standard of higher education of Ukraine: second (master's) level, field of knowledge 02 Culture and art, specialty 029 "Information, library and archival business"]]: approved and put into effect by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 24.05.2019. № 728. [https://cutt.ly/ZzS\]Dx6](https://cutt.ly/ZzS]Dx6) [in Ukrainian].
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2018). *Standart vyshchoi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 029 "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava"* [Standard of higher education of Ukraine: first (bachelor's) level, field of knowledge 02 Culture and art, specialty 029 "Information, library and archival business"]]: approved and put into effect by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 12.12.2018 № 1378. URL: <https://cutt.ly/3zSKrGH> [in Ukrainian].
- Standart vyshchoi osvity Ukrainy: tretii riven, stupin doktor filosofii, haluz znan 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 029 "Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava"* [Standard of higher education of Ukraine: third (doctoral) level, field of knowledge 02 Culture and art, specialty 029 "Information, library and archival business"]. (2019). <https://cutt.ly/OzbxYtQ> [in Ukrainian].
- Fakhivets z informatsiinykh resursiv* [Information resources specialist] [Draft of the professional standard]. (2014). <https://cutt.ly/yzmAMty> [in Ukrainian].
- Shantaramka, I. (2016, June 15). *Kom'yuniti-menedzher – professiya budushchego?* [Community manager – a profession of the future?]. SMMplanner. <https://smmplanner.com/blog/komyuniti-menedzher-professiya-budushchego/> [in Russian].
- Detektor Media. (2019, March 6). *IAB Ukraine i IMB Academy stvoriat Klasyfikator profesii digital marketynhu* [IAB Ukraine i IMB Academy will create a Classifier of Digital Marketing Professions]. <https://cutt.ly/nzmSbTt/> [in Ukrainian].
- Lawson, E., Janyk, R., & Erb, R. A. (2014) Getting to the Core of the Matter: Competencies for New E-Resources Librarians. *The Serials Librarian*. (From the Printed Page to the Digital Age, 66(1–4): Art & Information, Architecture & Knowledge), 153–160. <https://doi.org/10.1080/0361526X.2014.879639> [in English].
- Martin, J., & Zaghloul, R. (2011). Planning for the acquisition of information resources management core competencies. *New Library World*, 112(7/8), 313–320. <https://doi.org/10.1108/03074801111150440> [in English].
- Piyasuda, T., & Kulhida, T. (2011). *Core Competencies for Information Professionals of Thai Academic Libraries In the Next Decade (A.D. 2010-2019)*. <https://core.ac.uk/download/pdf/158557265.pdf> [in English].
- Weech, T. L. (2007). Alternative careers for graduates of LIS schools: The North American perspective – an analysis of the literature. *Journal of Librarianship and Information Science*, 39(2), 67–78 <https://doi.org/10.1177/0961000607077574> [in English].
- Weech, T. L. (2015). New career opportunities and their impact on Library and Information Science degrees : an exploratory study. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 35. <https://dx.doi.org/10.1344/BiD2015.35.14> [in English].

UDC 004-057.86:[378:331.545

Oksana Matvienko,

*Professor of the Documentation
and Information- Analytical Activity Department
at the Kyiv National University of Culture and Arts,
Dr. Hab. in Pedagogical Sciences,
Ph.D. in Technical Sciences, Professor
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: oxmix2017@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5772-848X*

Michael Tsyvin,

*Professor of the Design and Architecture Department,
the International Academy of Personnel Management,
Ph.D in Technical Sciences, Associate Professor
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: tsyvin2012@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0312-5805*

"DIGITAL" PROFESSIONS OF THE INFORMATION SPECIALIST: EDUCATIONAL PROSPECTS AND LABOR MARKET REQUIREMENTS

The topicality of the study is caused to the contradiction that arises due to the separation of new types of information activities in the digital environment against the background of the uncertainty of the specialties that correspond to them and for which the training of higher education.

The purpose of the article is to substantiate the correlation between the qualification requirements for representatives of modern "digital" professions in the field of information and communication activities, namely, managers of web content and web community and the profile of educational standards for training on specialty 029 "Information, library and archival affairs".

The scientific novelty of the study is to substantiate the compliance of professional tasks of specialists in web content management and web community to the competence parameters of educational standards of specialty 029 "Information, library and archival affairs", the feasibility of developing educational programs for modern "digital" professions in within the specialty 029 "Information, library and archival affairs".

Conclusions. Digitization of all spheres of public life leads to the emergence and formalization of new types of professional activities, including professions of web content managers and web community, for which the labor market-defined design of competencies can be provided through the training on the specialty 029 "Information, library and archival case". The requirements for such specialists have information and communication, information and management, and social and communicative content and do not need special professional education in the field of computer science.

The normative content of education and competence, approved by the standards of higher education in the specialty 029 "Information, Library and Archival Affairs" (bachelor's, master's and doctoral degrees), indicates their compliance with defined in the draft of the professional standard "Information Resource Specialist" objects of activity, labor functions and labor actions of representatives of modern "digital" professions – web content manager and web community manager.

Keywords: "digital" professions, web resource management, information education, web content manager, web community manager, information, library and archival business.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2020 р.